

Newsletter

PROMOCIJA I UNAPREĐENJE ODRŽIVOG DRUŠTVENO-EKONOMSKOG
TERITORIJALNOG RAZVOJA U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA

Tendencija integriranja participativnih demokratskih inovacija u postojeće sisteme reprezentativne demokratije rađa se kao odgovor na dva uzajamno povezana procesa: kriza reprezentativne demokratije i globalizacija, i razvija se paralelno sa transformacijom javnih politika.

Učešće građana u procesima formiranja politika na lokalnom nivou: participativne demokratske inovacije

dr Irena Fiket

Neophodnost integriranja participativnih demokratskih inovacija u postojeće sisteme reprezentativne demokratije snažno je promovisana od strane institucija EU i priznata od strane svih razvijenih demokratskih država. Ovakva tendencija rađa se prvenstveno kao odgovor na dva uzajamno povezana procesa: kriza reprezentativne demokratije i globalizacija, i razvija se paralelno sa transformacijom javnih politika. U najširem smislu, ona je odgovor na krizu reprezentativne demokratije koja se prvenstveno ogleda u niskoj izbornoj izlaznosti, udaljavanju građana od javne sfere, sve manjem poverenju u postojeće političke institucije i samim tim smanjenoj legitimnosti političkih odluka i povećanoj mogućnosti konflikta između političkih predstavnika i građana. Ovi simptomi, prisutni u većoj ili manjoj meri u svim demokratskim državama, osnaženi su progresivnim udaljavanjem centara odlučivanja od građana, karakterističnim za procese globalizacije.

Istovremeno, sve veći teritorijalni i lokalni fokus javnih politika olakšava implementaciju participativnih inovacija. Participativne inovacije se baziraju na uključivanju mnoštva društvenih aktera, koji se mogu smatrati ne samo nosiocima interesa nego i poznavao-cima društvenog i ekonomskog konteksta, u procese formiranja javnih politika. Participativne inovacije, dakle, najčešće implementirane na lokalnom nivou, omogućavaju vraćanje kontrole nad političkim odlukama u ruke zajednice (građana) i formiranje politika koje

će biti u stanju da zaštite i promovišu lokalne ekonomske i društvene interese i sredstva.

Iako se participativne demokratske inovacije, implementirane širom sveta, veoma razlikuju po nivou institucionalizacije (institucionalizovane ili ne), funkciji (obavezujuće, konsultativne ili informativne), trajanju, momentu uvođenja u političku arenu (identifikacija problema/potreba, definisanje politika, implementacija i monitoring) i ciljevima (mogu se baviti najrazličitijim javnim temama), oni svi dele osnovne zajedničke karakteristike. Pre svega se zasnivaju na inkluzivnosti – uključanju "svih" onih na koje će uticati neka javna politika. Proširenje političke arene na nosioce interesa, bilo da se radi o organizovanim interesima kao što su profesionalna udruženja, nevladine organizacije, društveni pokreti ili obični građani, predstavlja suštinsku karakteristiku participativnih inovacija. Deliberativni element takođe je jedna od važnijih karakteristika participativnih inovacija i pretpostavlja postojanje diskusije koja u cilju razmatranja različitih interesa i mišljenja, vezanih za rešavanje problema i formulisanje javne politike, treba da dovede do konsenzusa među društvenim akterima¹. Deliberacija može biti sprovedena u različitim formama koje idu od one idealne situacije u kojoj svi zainteresovani akteri ujedinjeno fizički ili online diskutuju do razmatranja predloga ili inicijativa društvenih aktera od strane

¹ Zbog insistiranja na deliberativnom elementu, participativne demokratske inovacije često se definišu kao deliberativne.

U OVOM BROJU:

Model poslovne izvrsnosti -
Opština Tešanj

Letnji internacionalni kamp
"Rezala 2013"

InTER vesti

političkih predstavnika u okviru njihovih redovnih aktivnosti. Suština deliberacije sastoji se u uzimanju u obzir pluraliteta preferenci i argumenata u procesu formiranja javnih politika. Deliberativni element ujedno i predstavlja osnovnu različitost između participativnih inovacija i tradicionalnih institucija participativne demokratije poput referenduma – gde se građani pitaju da podrže ili neku već, od strane političkih predstavnika ili drugih društvenih aktera, definisanu meru, bez mogućnosti da ispolje sopstvene stavove i argumente i doprinesu njenom (pre)formulisanju.

Zbog svoje veličine lokalni nivo predstavlja optimalan nivo za implementaciju participativnih inovacija. Idealnu situaciju, u kojoj "svi" oni koji su zainteresovani za neki društveni problem učestvuju u njegovom rešavanju, lakše je sprovesti na lokalnom nego na nacionalnom nivou. Prednosti uključivanja pluraliteta društvenih aktera u formulisanje politika su višestruke. Na lokalnom nivou građani su eksperti, bili oni organizovani ili ne. Oni najbolje poznaju potrebe i probleme teritorije na kojoj žive i rade. U tom smislu, razmatranje njihovih preferenci i mišljenja predstavlja korišćenje lokalnih potencijala. Istovremeno, uzimanje u obzir njihovih interesa pri planiranju lokalnog razvoja i formiranju politika omogućava razvijanje lokalnog vlasništva nad samim politikama čime se smanjuje mogućnost konflikta između predstavnika lokalne vlasti i građana i uvećava mogućnost uspeha formulisanih politika. Legitimitet političkih odluka raste, a sami građani prestaju da budu pasivni korisnici i daje im se mogućnost da postanu aktivniji, zainteresovaniji i informisaniji članovi društva ojačavajući time demokratski kapacitet lokalnih zajednica.

Većina evropskih država², kao i sama EU,³ veoma intenzivno u poslednjih 10 godina, praktikuje participativne inovacije različitog tipa. Najčešće implementirane forme participativnih inovacija su Javna debata (Débat Public), Sastanci grada (Town Meetings), Svetski kafe (World Cafe'), Građanska Porota (Citizens Juries), Konferencija o programu rada (Agenda Conference), Panel građana (Citizen panel), Konsenzusna Konferencija (Consensus conference)⁴ itd. Ne postoji kriterijum na osnovu koga se može tvrditi da je jedna bolja od druge i sam izbor participativne inovacije najčešće zavisi od problema koje treba da reši, sredstava koja se imaju na raspolaganju i veličine populacije na koju ce rešenje uticati.

2 Iako se implementacija participativnih demokratskih inovacija u poslednjih 10 godina intenzifikovala prevashodno u evropskim zemljama, važno je napomenuti da i SAD kao i mnoge države Južne Amerike već decenijama veoma aktivno koriste različite participativne inovacije. Jedan od najpoznatijih slučaja je Brazilski Participativni Budžet.

3 Videti, na primer, Evropske Građanske Konsultacije <http://ecc.european-citizens-consultations.eu/>

4 Videti [http://www.participedia.net/en/browse/methods?f\[0\]=field_completeness%3A5&f\[1\]=field_completeness%3A4](http://www.participedia.net/en/browse/methods?f[0]=field_completeness%3A5&f[1]=field_completeness%3A4) za najpotpuniju listu metoda participativnih inovacija

Kako funkcionišu participativne demokratske inovacije: primer raspodele opštinskog budžeta u italijanskoj opštini Monteriggioni.

U uslovima smanjenih ekonomskih resursa dodeljenih opštinama u Italiji, nosioci lokalne vlasti u opštini Monteriggioni (u Regiji Toskana) koja se sastoji od 9000 stanovnika, morali su da donesu odluke o prioritetnim intervencijama koje bi bile pokrivene budžetom. Kako bi lakše raspodelili budžet oslonili su se na metod Građanske porote (GP) i uključili građane u proces definisanja prioriteta.⁵ GP je bila finansirana putem zakona 69. Regije Toskana, koji sam po sebi pretstavlja inovaciju kao jedan od najnaprednijih evropskih zakona koji reguliše i promovise građansku participaciju.⁶

U raspravu o tome kako raspodeliti ograničen deo budžeta koji je bio namenjen socijalnim, obrazovnim i sportskim uslugama i kako izvršiti preuređenje tri javne površine bili su uključeni različiti društveni akteri. Pored predstavnika javne lokalne vlasti, kompetentnih za oblasti o kojima se raspravljalo, u GP su učestvovali predstavnici opozicionih partija, predstavnici organizovanog civilnog društva⁷ i reprezentativni (u socio-demografskom smislu) uzorak populacije opštine Monteriggioni. Istovremeno, vodilo se računa da se predstavnici marginalizovanih grupa, kao na primer osobe sa invaliditetom, uključe u proces. GP je organizovana i kontrolisana od strane neutralnih eksperata po zahtevu gradonačelnika opštine. Dodatnu kontrolu neutralnosti i transparentnosti obavljao je Garantni komitet – telo napravljeno ad hoc koje se sastojalo od predstavnika građana izabраниh od strane učesnika GP i po jednog predstavnika lokalne vlasti i opozicije.

Svakoj temi rasprave bila su posvećena dva sastanka na kojima su učesnici bili raspoređeni u grupe (po modelu fokus grupa) i kojima se po potrebi, kada su učesnici to zahtevali, pridruživao kompetentan predstavnik javne vlasti u ulozu eksperta koji je davao odgovore na pitanja. Na kraju sastanka grupe su se ujedinjavale i nakon rasprave, u kojoj su iznošeni argumenti za i protiv različitih predloga, usvajale, najčešće jednoglasno, predloge vezane za raspodelu budžeta. Na kraju procesa, u toku završne sednice, svi predlozi su ponovo raspravljani zajedno sa organima lokalne vlasti i zabeleženi u dokument koji je gradonačelnik usvojio kao plan za raspodelu budžeta.

Gore naveden primer prakse u velikoj meri zadovoljava kriterijume inkluzivnosti i deliberacije time što u diskusiju uvodi pluralitet organizovanih i neorganizovanih građana. Ne samo što su predstavnici različitih interesa direktno poz-

5 Građanska Porota bila je, kao što je to najčešće slučaj, prilagođena konkretnom kontekstu.

6 http://www.consiglio.regione.toscana.it/partecipazione/documenti/Journal_Issue3_CarsonLewanski.pdf

7 Najčešće se predstavnici civilnog društva biraju na osnovu tema kojima se bave i selektuju sa lista registrovanih organizacija civilnog društva.

vani da učestvuju nego je i ta mogućnost ostala otvorena za sve zainteresovane. Mogućnost učestvovanja u GP nije bila samo formalno obezbeđena "svima" nego je i paralelno sa procesom selekcije učesnika tekla informativna kampanja koja je građanstvo obaveštavala o procesu. Naime, data optimalna veličina opštine, lokalne vlasti uspele su da svakom građaninu pošalju poziv za učestvovanje u procesu zajedno sa objašnjenjem vezanom za procedure i teme GP.

Kratak osvrt na situaciju u Srbiji

Učešće građana Srbije u procesima formiranja politika na lokalnom nivou propisano je prvenstveno Zakonom o lokalnoj samoupravi (2008) koji predviđa postojanje građanske inicijative, zbor građana i referendum kao mogućih sredstava ostvarivanja prava učešća. Dok referendum i građanska inicijativa ne dozvoljavaju uključivanje pluraliteta društvenih aktera u procese formiranja politika, zbor građana ima potencijala da bude inkluzivno i deliberativno sredstvo građanskog upravljanja. Međutim, ne samo da u tekstu zakona mogućnosti njegovog korišćenja nisu precizno objašnjene, nego je i njegova upotreba u praksi veoma retka.⁸ Uopšteno, iako iznenađujuće malobrojna, empirijska istraživanja potvrđuju pesimističku sliku građanskog učestvovanja u procesima formiranja politika na lokalnom nivou na teritoriji Republike Srbije.⁹ Malo optimističnija slika ponuđena je u publikaciji: Priručnik za uključivanje građana i civilnog društva u procese odlučivanja: primena kodeksa dobre prakse¹⁰ gde su navedeni primeri dobre prakse participativnih inovacija sprovedenih i u Srbiji.

Istovremeno, činjenica je da Srbija mora da razvije mogućnosti za uključivanje pluraliteta društvenih aktera u procese formiranja politika na lokalnom nivou ne samo zato što će to doprineti usklađivanju sa standardima EU nego i boljem iskorišćavanju lokalnih resursa i poboljšanju demokratskih kapaciteta lokalnih zajednica. ■

Irena Fiket je student postdokorskih studija na Fakultetu političkih nauka i sociologije Univerziteta u Firenci. Njene istraživačke teme obuhvataju Demokratske inovacije, Deliberativnu demokratiju, Evropsku javnu sferu, Evropsku spoljnu politiku i Zapadni Balkan, a radovi su joj objavljeni za Oxford University Press, Transitions Review, Stato e Mercato i druge. Član je Upravnog odbora Stalne grupe za demokratske inovacije pri Evropskom konzorcijumu za politička istraživanja (European Consortium for Political Research - ECPR).

8 U periodu od 2000 do 2004 godine je oko 17% građana Srbije prisustvovalo zborovima građana u okviru lokalnih zajednica (Vukelić J., 2009), http://lokalnirazvoj.rs/assets/files/Baza_znanja/Ucesce%20javnosti/Neposredno%20ucesce%20gradjana%20u%20donosenju%20odluka%20na%20lokalnom%20novou%20vlasti%20u%20Srbiji.pdf

9 Idem

10 Đorđević S., (2011) <http://lokalnirazvoj.rs/assets/files/Prirucnik%20za%20ukljucivanje%20gradjana%20i%20civilnog%20drustva%20u%20procesu%20odlucivanja%20primena%20kodeksa%20dobre%20prakse.pdf>

Model poslovne izvrsnosti kao instrument podizanja lokacijskih ekonomskih potencijala i konkurentne sposobnosti lokalnih zajednica

Autor: Doc.dr. Ismar Alagić, dipl.inž.maš., Savjetnik općinskog načelnika za pristup EU-fondovima

Cjelokupni prostor ex-Jugoslavije zahvaćen disolucijom zajedničkog tržišta i značajnim ratnim razaranja našao se u nezavidnom položaju, kada je u pitanju konkurentnost domaće privrede i atraktivnost za direktne inostrane investicije u posljednjih 20 godina.

Iako se cjelokupni paket mjera za poticanje ekonomskog razvoja i privlačenje inostranih investicija planira na makroekonomskom nivou, ipak je određen prostor za intervencionizam ove vrste ostavljen i za nivo lokalne zajednice. Nadležnost rada jedinica lokalne samouprave je definisana pripadajućim zakonskim rješenjima o lokalnoj samoupravi na prostoru cjelokupnog Zapadnog Balkana, no većina gradova i općina u manjem broju slučajeva prepoznaje vlastitu odgovornost i obavezu u području lokalnog ekonomskog razvoja, izuzev obavljanja šabloniziranog servisa javne uprave.

Navedeni servis javne uprave, u većem broju slučajeva je dosta trom i sa umanjenom sposobnošću da promptno reaguje na zahtjeve i promjene koje se dešavaju u dinamičkom poslovnom svijetu današnjeg vremena. Već duže vremena „građanin/građanka“ nisu jedini korisnici usluga lokalne samouprave, već značajno mjesto u uređenim sistemima ovakve vrste zauzimaju „preduzetnici“ i „investitori“.

Praksa pokazuje da malo i srednje preduzetništvo predstavlja svojevrsnu klijentelu korisnika usluga jedinica lokalne samouprave, sa osnovnim karakteristikama da se lakše prilagođava zahtjevima tržišta, te uz manja finansijska sredstva ostvaruje pozitivne finansijske rezultate u poslovanju i bilježi stalan rast zaposlenih. Ovo su pozitivni efekti za bilo koju lokalnu zajednicu i ukupan poslovni ambijent.

Međutim, male privredne subjekte opterećuju neki od slijedećih vrsta problema:

- u početku poslovanja – preduzetnici ne sagledavaju sve uslove u kojima će poslovati te nedovoljno pripremljeni započinju s poslovanjem. To je razlog zašto velik dio njih ne uspijeva pozitivno poslovati u prvim godinama poslovanja ili propada.
- u fazi rasta i razvoja – problemi su im vezani uz organizaciju i vođenje poslovanja. Oni ne mogu samostalno rukovoditi, upravljati i organizovati poslovne procese, pa se javljaju problemi vezani uz cjelovito organizovanje poslovnih procesa.

Na gore iznesene probleme se nadovezuju i drugi: nedostatak informacija i informisanosti o mogućnostima poslovanja, po-manjkanje menadžerskih vještina, problemi finansiranja, nedostatak tehničkih, marketinških i racionalizacijskih vještina, manjak stručne radne snage, kvalitetne opreme i prostora; nepostojanje savjetodavnih institucija.

Upravo vodeći se gore iznesenim činjenicama, lokalna administracija u Tešnju je razvila vlastite modele izvrsnosti kao podršku razvoju poslovne infrastrukture, unapređenju rada elektronske uprave, poticanju izvozno-orijentisanih aktivnosti i privlačenju inostranih investicija kao aktivnosti unapređenja lokacijskih privrednih potencijala. U daljem dijelu ovog članka, biće više riječi o modelu izvrsnosti koji je razvijen od strane lokalne zajednice po principu „custom-made“.

PRIVREDNA KARTA OPĆINE TEŠANJ

Općina Tešanj nalazi se na prostoru između srednje i sjeveroistočne Bosne, a prema teritorijalnom ustrojstvu Bosne i Hercegovine (BiH) ona pripada sjeverozapadnom dijelu entiteta Federacije BiH (FBiH) i jedna je od dvanaest općina Zeničko-dobojskog kantona (ZDK).

Privrednu situaciju Općine Tešanj možemo okarakterizirati kao perspektivnu i vrlo fleksibilnu s obzirom na velik broj

malih firmi, ali i vrlo uspješnih izvoznika. Od proizvodnih grana ističu se proizvodnja mašina i uređaja, autodijelova te namještaja, odnosno metalska i drvoprerađivačka industrija, dvije grane koje bi trebale diktirati buduću razvojnu politiku Općine Tešanj. U manjoj mjeri zastupljena je proizvodnja prehrambenih proizvoda, a što bi u budućem razvoju trebalo promatrati strateški kao jednu od najvažnijih grana. Najveći dio firmi i obrta još uvijek se bavi trgovinom ili uslugama.

Prema raspoloživim podacima Federalnog zavoda za statistiku na teritoriji općine Tešanj djeluje 2087 poslovnih subjekata (12,79% u ZDK), od čega: 767 poslovnih osoba (13,55% u ZDK), 408 jedinica u sastavu (10,99% od ukupno u ZDK) i 912 obrta (13,14% u ZDK).¹ Na relativno malom prostoru nalazi se izuzetno veliki broj poslovnih subjekata (1 firma na 23,17 stanovnika), što općinu pozicionira u red sredina koje imaju izuzetno razvijeno preduzetništva i visok stepen razvijenih privrednih djelatnosti.

Prema podacima Poslovnih novine u 2012. godini, među 100 najuspješnijih firmi u BiH u različitim kategorijama našlo se čak 13 firmi iz Tešnja. Na temelju podataka koji su dostupni općini Tešanj, procijenjena vrijednost ukupnih prihoda firmi na teritoriji općine iznosi cca. 1.100.000.000 KM. U toku 2012. godine, izvoz 308 različitih grupa proizvoda sa područja općine Tešanj se plasirao na tržišta 56 država raspoređenih na 6 kontinenata u iznosu od 280.653.659,00 BAM (1 EUR=1,95583 BAM)².

Kada je riječ o uvozu, općina Tešanj zauzima prvo mjesto u ZDK sa ostvarenim uvozom. Općina Tešanj ostvaruje prosjek izvoza 4.057,97 KM i uvoza 6.585,97 KM sveden po glavi stanovnika. Ovo predstavlja indikator veoma obimne trgovačke razmjene, koja je prvenstveno generator lokalnog ekonomskog razvoja. Osim navedenog, Općina Tešanj predstavlja jedno od najaktivnijih područja po pitanju „direktnih inostranih (FDI) i domaćih (DDI) investicija“. Potrebno je napomenuti da je tokom 2012. godine čak 15 firmi izvršilo je registraciju osnivanja u nadležnom sudu kao „direktna strana investicije“ na području općine³.

Prema pokazateljima Zavoda za zapošljavanje na datum 31.12.2012. godine na području općine Tešanj, prema važećoj evidenciji nalazilo se: 9.026 zaposlenih lica i 8.167 nezaposlenih lica. Sve općine u BiH su imale porast nezaposlenih i smanjene zaposlenih u navedenom periodu, a samo općina Tešanj je pored porasta nezaposlenih imala i porast zaposlenih.

1 Zeničko-dobojski kanton u brojkama 2012, Federalni zavod za statistiku, UDK 311.314 (497,6), Sarajevo, 2012.

2 Podaci BHEPA Agencije za promociju izvoza u BiH, mart 2013.godine

3 Direktna strana ulaganja na području općine Tešanj, FIPA Agencija za promociju inostranih ulaganja u BiH, februar 2013. godine.

STUDIJA SLUČAJA – MODEL POSLOVNE IZVRSNOSTI

Uzimajući u obzir sve navedeno, općina Tešanj je osmislila određene mjere podrške razvoju poslovnog okruženja koje će biti prikazane u ovom tekstu.

Općina Tešanj je kroz usvojene strateške razvojne dokumente demonstrirala nesumnjivu opredjeljenost razvoju konkurentnog poslovnog okruženja i afirmaciji sredine „poslovne izvrsnosti“. Razvoj poslovne infrastrukture podržan efikasnom elektronskom upravom predstavlja instrument lokalnog ekonomskog razvoja putem kojeg će se privući nove direktne investicije i obezbjediti razmjena roba i usluga u skladu sa najvišim svjetskim standardima i zahtjevima. Zasižno najveći resurs ove sredine predstavljaju znanje i kompetencija koje je raspoloživa radna snaga akumulirala tokom niza godina rada u lokalnim privrednim subjektima koji su više od 40 godina dobavljači vodećih svjetskih firmi u oblasti autoindustrije. Konkurentna cijena radne snage u regionu i postojanje lokalnih kapaciteta za sticanje specijalizovanih znanja i vještina (npr. Mehatronika, obuka zavarivača, CAD/CAM obuka u Srednjoj mješovitoj školi i ARTECO) čini ovu sredinu konkurentnijom u odnosu na druge dijelove BiH i šire. Uvedena elektronska uprava je omogućila brzu reakciju u obradi zahtjeva potencijalnih investitora i predstavlja osnovni element dostizanja zadovoljstva građana i privrednika pruženim uslugama javne uprave. Razvijen bankarski sektor (sa 12 registrovanih banaka) govori u prilog činjenici da je olakšan pristup kapitalu i ostvarena puna integracija više od 2.000 poslovnih subjekata na području općine sa međunarodnim finansijskim tokovima. Detaljna analiza konkurentnosti poslovnih zona u okruženju je istaknula značaj Tešnja kao centra poslovne izvrsnosti pozicioniranog u trokutu regionalnih (Zagreb-Sarajevo-Beograd) i nacionalnih tržišta od 17.000.000 stanovnika i potrošača roba različite namjene predstavlja konkurentsku prednost i šansu za dalji razvoj ovog područja.

Uspješno realizovani modeli javno-privatnog partnerstva u posljednjih nekoliko godina predstavljaju još jedno područje sa kojim zaključujemo osnovne generičke prednosti općine Tešanj.

Podrška razvoju poslovnih zona koja je pružena od strane ministarstava na nivou Ze-Do kantona i FBiH, uz stalnu inicijativu općine Tešanj kroz realizovanu emisiju općinskih obveznica investiranih u izgradnju infrastrukture u poslovnoj zoni „Glinište“ predstavlja garanciju dalje izgradnje i unapređenja poslovne infrastrukture na ovim prostorima kao i kroz očekivanu podršku iz EU fondova u predstojećem periodu. Međunarodne firme posjeduju dodatni motiv za investiranje u poslovne zone na području općine Tešanj, zbog velikog broja uspješno realizovanih direktnih in-

ostranih investicija na prostoru općine Tešanj u posljednjih 10 godina. U prilog ovoj konstataciji ide činjenica što Tešanj ima razvijenu industrijsku kulturu i dugogodišnju tradiciju u proizvodnji autodijelova za vodeće svjetske proizvođače, ali da se u posljednjih 15 godina, nameće kao lider u proizvodnji keksa, gljiva, preradi pilećeg mesa, proizvodnji mineralnih voda i trgovini naftnim derivatima. Ovo su nove tzv. „netradicionalne“ grane tešanjske privrede, čime se Tešanj uvrštava na mapu lidera u BH okvirima i šire. Sve ovo je u uskoj vezi sa iskazanim preduzetništvom poslovnih ljudi ovog kraja i aktivnostima općinske uprave usmjerenim ka uvođenju elektronske uprave, razvoju poslovne infrastrukture i poticanju razvoja privrede, poljoprivrede i obrta. Unatoč činjenici da je na prostoru općine Tešanj prisutan visok stepen industrijske proizvodnje, strateško opredjeljenje lokalne zajednice sadržano u Strategiji za dostizanje Vizije-Tešanj sredina ekološke svijesti, čistoće i reda, govori da budući privredni razvoj na ovim prostorima ne smije ići na uštrb zaštite životne sredine i onečišćenja vode, tla i zraka. Izgradnju imidža konkurentne lokalne zajednice („Općina Tešanj – sredina u kojoj je veoma ugodno biti građanin, u kojoj će zadovoljstvo biti radnik i u kojoj će poželjno biti preduzetnik“) kroz privlačenje investicija i unapređenje kvaliteta života građana stavljeno je u fokus rada općinske administracije.

Analizom postojećih poticaja općine Tešanj uočeno je da općinska uprava posjeduje uspostavljene određene poticaje u području poljoprivrede, obrta i za poslovne ideje mladih. Potrebno je istaknuti da je tokom 2012. godine 488 različit korisnik ostvario pravo po nekom od 9 postojećih poticaja u poljoprivredi.

U domenu uvedenosti sistema upravljanja kvalitetom općina Tešanj prednjači u odnosu na druge sredine, jer još od 2003 godine posjeduje uveden sistem upravljanja kvalitetom prema zahtjevima standard ISO 9001, a unazad par godina je implementirala zahtjeve standarda okolinškog upravljanja kvalitetom prema zahtjevima standarda ISO 14001. Osim toga, u redovnom radu se koriste alati kao što su elektronska uprava, 5S, CAF metodologija, projektni pristup, registar administrativnih postupaka, najbolje ideje, sistem 72 sata, stalno unapređenje kompetencija ljudskih resursa i još mnogi drugi alati. Visok nivo uvedenosti elektronske uprave je osvjedočen kroz uvedenost i primjenu brojnih IT aplikacija. Proces strateškog planiranja se nalazi na izuzetno visokom nivou da je OV Tešanj početkom 2013. godine usvojilo nacrt Strategije integrisanog razvoja općine Tešanj za period 2013-2018. godina. Ovim gestom općina Tešanj je integrisala postojeća 4 strateška dokumanta u jedan strateški plan koristeći metodologiju integrisanog planiranja razvoja općine (miPRO).

Iz svega gore navedenog, vidljivo je da općinska administracija u Tešnju koristi brojne alate za ostvarivanje proklamovane Vizije, a sa ciljem da se brendira koncept izvrsnosti u

radu općinske uprave, čime se samo potvrđuje slogan „uradi dobro prvi put, uradi dobro svaki naredni put, uradi na vrijeme!“. U narednom periodu općina će ići na certificiranje „prijateljski okrenute uprave prema poslovnom svijetu“.

Kada je riječ o viziji povezanoj sa novim srednjoročnim planskim periodom u EU, općinska administracija u Tešnju, promovira koncept “Tešanj sredina poslovne izvrsnosti – 9E (Ekonomija, Ekologija, Elektronska uprava, Edukacija, Energija, Etnologija, Etika, Estetika i Europska Unija). Upravo navedenih 9 područja predstavljaju sektore u kojima općina Tešanj stremi da bude “primjer dobre prakse-barem za korak ispred konkurencije”.

Na inicijativu predstavnika općine Tešanj, u saradnji sa GIZ-om Njemačkim društvom za tehničku pomoć i međunarodnu saradnju pokrenuto je konstituisanje mikroregije “BEAR (Business Excellence ARea) koje okuplja općine Tešanj, Teslić i Žepče na promociji lokacijskih privrednih potencijala i privlačenju inostranih investicija. Sa aspekta međuopćinske saradnje općina Tešanj predstavlja pozitivan primjer sa više potpisanih sporazuma kojima djeluje na poboljšanje stanja u brojnim područjima kroz regionalni pristup.

ZAKLJUČAK

Dalji razvoj općine Tešanj bit će artikulisan putem Agencije za razvoj općine Tešanj (TRA), kao njene razvojne funkcije koja treba da osluškuje potrebe poslovnog svijeta i doprinese još uspješnijim rezultatima. Putem Agencije, općina Tešanj namjerava preuzeti vodeću ulogu u zadovoljenju potreba preduzetnika kroz pružanje savjeta vezano uz poslovanje, usmjeravajući ih u procesu rješavanja njihovih problema prema postojećim institucijama, domaćim i stranim partnerima, novim izvorima kapitala, tržišta i mogućnostima izobrazbe, čime bi se omogućio razvoj preduzetništva u cjelini. Osnovna poruka za unapređenje stanja u državama sa prostora Zapadnog Balkana koje su prošle tranzicioni period je na najaktuelniji način oličena u riječima nobelovca Alberta Ajnštajna: “Problem se ne može riješiti na istom nivou razmišljanja na kojem je isti i kreiran”. Osnovna poruka za svijetu glasi: Gdje ćemo kao društvo/zajednica stići? - ako bude među nama sve više zidova, a sve manje međusobnih mostova!

Kako kaže Jean Monnet “Ništa se ne pomjera bez ljudi, ali ništa ne preživljava bez institucija”, nikada nije bila aktuelnija za države Zapadnog Balkana. Upravo institucionalna podrška lokalnom i regionalnom ekonomskom razvoju, oličena u liderstvu predstavnika lokalne administracije predstavlja pitanje svih pitanja aktuelnog trenutka u kojem živimo i djelujemo. ■

Otvorena plaža na jezeru Gazivode

U okviru projekta **OUTDOOR IN** otvorena je prva javna plaža na jezeru Gazivode. Plazu su otvorili potpredsjednik opštine Zubin Potok g. Srdjan Djurovic i sef operacija kancelarije Evropske unije na Kosovu, g. Kristof Stok.

Projekat Outdoor In se finansira od strane Evropske unije, a cilj projekta je ekonomski razvoj i poboljšanje kvaliteta života u opštini Zubin Potok i drugim opštinama na severu Kosova kroz unapređenje uslova i stvaranje potencijala za razvoj turizma.

U okviru narednih aktivnosti projekta organizovaće se Internacionalni letnji kamp u periodu 12. – 18.8.2013. ■

Unapređenje kapaciteta za procenu projektnih aplikacija za EU IPA CBC Program BiH-Srbija

InTER je angažovan od strane Direkcije za evropske integracije Bosne i Hercegovine da realizuje seminar na temu unapređenja procesa procene projektnih aplikacija primljenih u okviru Programa prekogranične saradnje između Bosne i Hercegovine i Srbije. Na seminaru je učestvovalo 18 članova Zajedničkog tehničkog sekretarijata, Zajedničkog nadzornog odbora, predstavnika Delegacija Evropske unije u Srbiji Bosni i Hercegovini, kao i predstavnika Kancelarije za evropske integracije Republike Srbije i Direkcije za evropske integracije Bosne i Hercegovine. Seminar je organizovan u periodu od 3. - 5. juna 2013. godine u Hotelu Hollywood, Sarajevo, Bosna i Hercegovina. ■

Održan drugi seminar u okviru 2013 TRAIN programa

Drugi seminar u okviru 2013 TRAIN programa održan je u Berlinu od 26-28. juna. Seminar je obuhvatio niz aktivnosti u cilju usavršavanja komunikacionih veština, i niz sastanaka sa nemačkim zvaničnicima. InTER-ov istraživač, Jelena Šapić, predstavila je dosadašnje rezultate istraživanja o rezultatima implementacije sporazuma Beograda i Prištine na biletaralnu trgovinu i slobodu kretanja građana. Projekat je podržan od strane Nemačkog saveta za spoljne odnose (DGAP), a realizuje se u saradnji sa partnerskom organizacijom iz Prištine, Grupa za pravne i političke studije (GLPS). Prezentacija istraživanja je bila jedna od tema sastanka sa g-đom Irene Eidemüller, zaduženom za Zapadni Balkan pri nemačkom Kancelaratu. G-đa Eidemüller je pokazala veliko interesovanje za temu projekta i analizu rezultata rane implementacije postignutih sporazuma.

Ovogodišnji učesnici TRAIN programa imali su priliku da učestvuju i u prvom radnom danu prve ALUMNI konferencije. Predstavljajući svoja iskustva dobijena u ranijim TRAIN projektima, alumnisti, među kojima i predstavnik InTER-a Dragiša Mijačić, su ponudili mehanizme za efikasnije zagovaranje preporuka i korišćenje evropske podrške u cilju ostvarivanja ideja. U okviru prve ALUMNI konferencije organizovana je panel diskusija o pristupanju Hrvatske Evropskoj uniji i efektima ovog proširivanja na ostatak regiona Zapadnog Balkana.

Naredni TRAIN seminar zakazan je za novembar 2013. godine u Briselu. Tom prilikom rezultati istraživanja biće predstavljeni ključnim odlučiocima i ekspertima Evropske unije za region Zapadnog Balkana. ■

Održivi prekogranični razvoj opština Foča i Plužine

U četvrtak 6. juna 2013. godine je održan prvi sastanak Upravnog odbora projekta kao i sastanak tima za realizaciju projekta održivog prekograničnog razvoja opština Foča i Plužine. Na sastanku Upravnog odbora prezentovani su projektni ciljevi, očekivani rezultati i aktivnosti, a takođe su predloženi mehanizmi koji bi unapredili kvalitet realizacije projekta. Sastanak sa projektnim timom je protekao u detaljnoj analizi akcionog plana i podeli nadležnosti između članova tima.

InTER učestvuje u realizaciji projekta održivog prekograničnog razvoja opština Foča i Plužine u svojstvu saradnika, sa zadatkom da pruža tehničku podršku za uspešnu realizaciju projektnih aktivnosti. ■

Finalna evaluacija Zajedničkog programa za unapređenje lanca vrednosti jestivog ulja u Etiopiji

InTER je angažovan od strane Organizacije Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj (UNIDO) iz Beča na finalnoj evaluaciji Zajedničkog programa za unapređenje lanca vrednosti jestivog ulja koji je realizovan u Etiopiji. Ovaj program bio je usmeren na efikasan razvoj lanca vrednosti uljarica, kroz promociju preduzetništva, obezbeđenje kapitala i pružanje usluga poljoprivrednicima, podizanje potražnje za poljoprivrednim proizvodima i povezivanje poljoprivrednika sa tržištima kroz proizvodnju, upravljanje, preradu, marketing i distribuciju uljarica. Evaluacija je sprovedena u junu 2013. godine i obuhvatila je reviziju primarnih i sekundarnih izvora, posetu programskoj oblasti u Etiopiji i izradu izveštaja o evaluaciji. ■

Održani sastanak i radionica u okviru Programa prekogranične saradnje između Mađarske i Srbije za finansijski period 2014-2020

U okviru izrade IPA Programa prekogranične saradnje između Mađarske i Srbije za finansijski period 2014-2020, u Subotici je 4. juna održan sastanak radne grupe, a u Segedinu 11. jula 2013. godine radionica sa ciljem da se uključe predstavnici svih relevantnih institucija u proces programiranja. Program sprovodi konzorcijum organizacija HiteszBartuczHollai Euroconsulting Kft i Vital-Pro Kft iz Budimpešte, Razbor doo iz Zagreba i InTER. ■

Otvorena nova kancelarija InTER-a u Beogradu

U sredu 22. maja 2013. godine svečano je otvorena nova kancelarija InTER-a. Nove prostorije nalaze se na adresi Vlackovičeva 29. InTER je otvaranje novih prostorija proslavio sa svojim prijateljima i partnerima iz javnog i privatnog sektora i organizacija civilnog društva. ■

The Evaluation Report - Serbia: Sustainable Development in the Southern Region 2012-2014, Sector: Education

Izveštaj o evaluaciji odnosi se na sektor obrazovanja u okviru programa Srbija: Održivi razvoj u regionu Južne Srbije 2012 - 2014. Izveštaj je izradio ekspert za evaluaciju Dragiša Mijačić.

Publikacija je urađena na engleskom jeziku i može se naći na web stranici InTER-a.
www.lokalnirazvoj.org

The Evaluation Report - Serbia: Sustainable Development in the Southern Region 2012-2014, Sector: Housing

Izveštaj o evaluaciji odnosi se na sektor stambenih pitanja u okviru programa Srbija: Održivi razvoj u regionu Južne Srbije 2012 - 2014. Izveštaj je izradio ekspert za evaluaciju Džejms Njukirk.

Publikacija je urađena na engleskom jeziku i može se naći na web stranici InTER-a.
www.lokalnirazvoj.org

Letnji internacionalni kamp "Rezala 2013"

U okviru projekta "OUTDOOR IN - Razvoj turizma u opštini Zubin Potok" finansiranog od strane Evropske unije, opština Zubin Potok u saradnji sa InTER-om organizuje Prvi internacionalni letnji volonterski kamp za mlade: "Rezala 2013".

Letnji kamp će se organizovati na obalama jezera Gazivode u selu Rezala, opština Zubin Potok, u periodu od 12. do 18. avgusta 2013. godine.

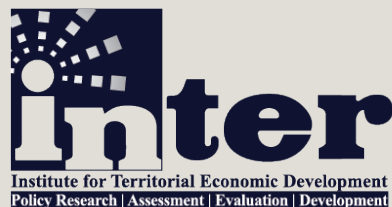
Cilj kampa je promocija i poboljšanje turističke ponude opštine Zubin Potok. Učesnici kampa će učestvovati na izgradnji i obeležavanju biciklističkih i planinarskih staza u neposrednoj blizini kampa. Pored toga, učesnici kampa će imati prilike da učestvuju u sportskim i rekreativnim aktivnostima, a za one najhrabrije organizovaće se časovi paraglajdinga i slobodnog penjanja.

Više informacija o projektu ili letnjem kampu možete dobiti preko e-mail adrese: letnjikamp@lokalnirazvoj.org

Projekat Evropske unije kojim upravlja
Kancelarija Evropske unije na Kosovu

Implementira: Opština Zubin Potok
u partnerstvu sa InTER-om

InTER Newsletter, 06/13 april - jun

InTER

Vlajkovićevo 29, Beograd

Kolašinskih kneževa bb, Zubin Potok

e-mail: office@lokalnirazvoj.org

web: www.lokalnirazvoj.org